

ევროკავშირი
საქართველოსთვის

ENPARD: სოფლისა და სოფლის მეურნეობის
განვითარების ხელშეწყობა

კოოპერატივების ყოველწლიური გამოკითხვის შედეგების წარდგენა

*ევროკავშირის მიერ საქართველოში დაფინანსებული სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების
განვითარება*

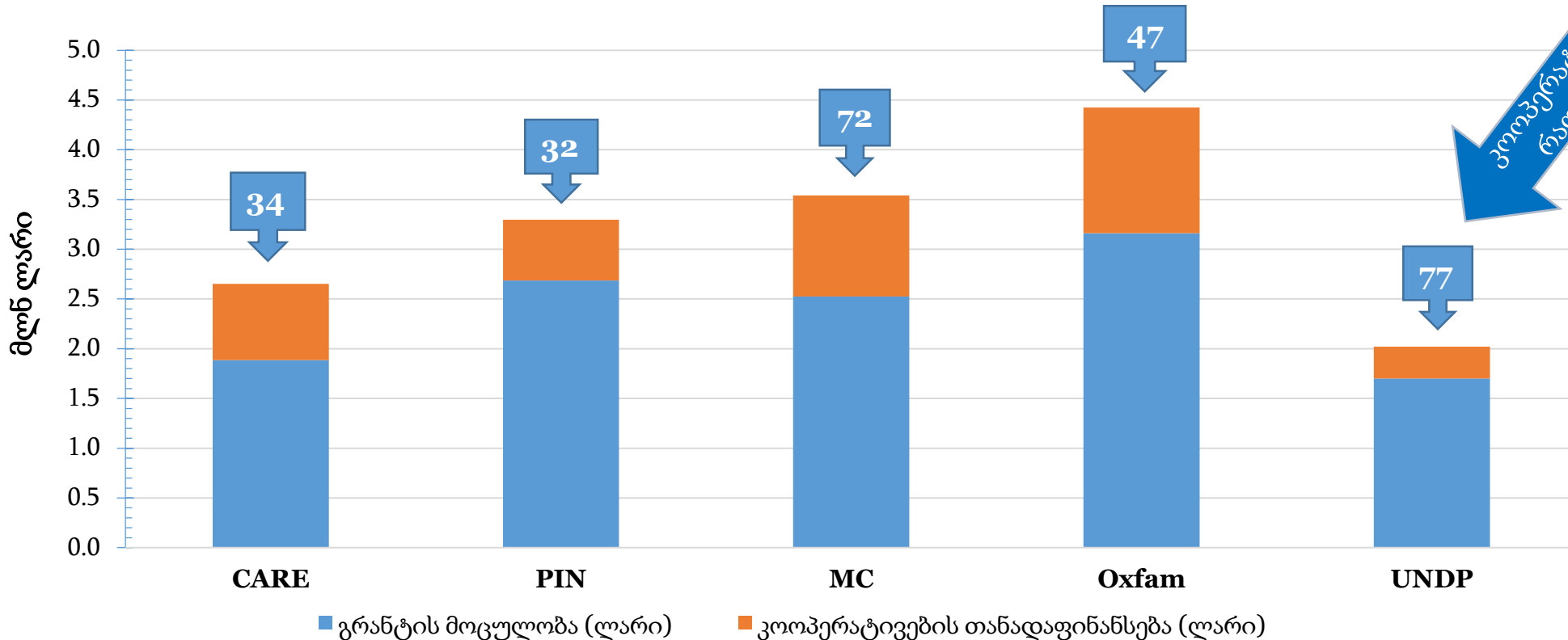
ირაკლი კოჭლამაზაშვილი, ISET
14 ივლისი, 2017

ENPARD საქართველო - სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერა

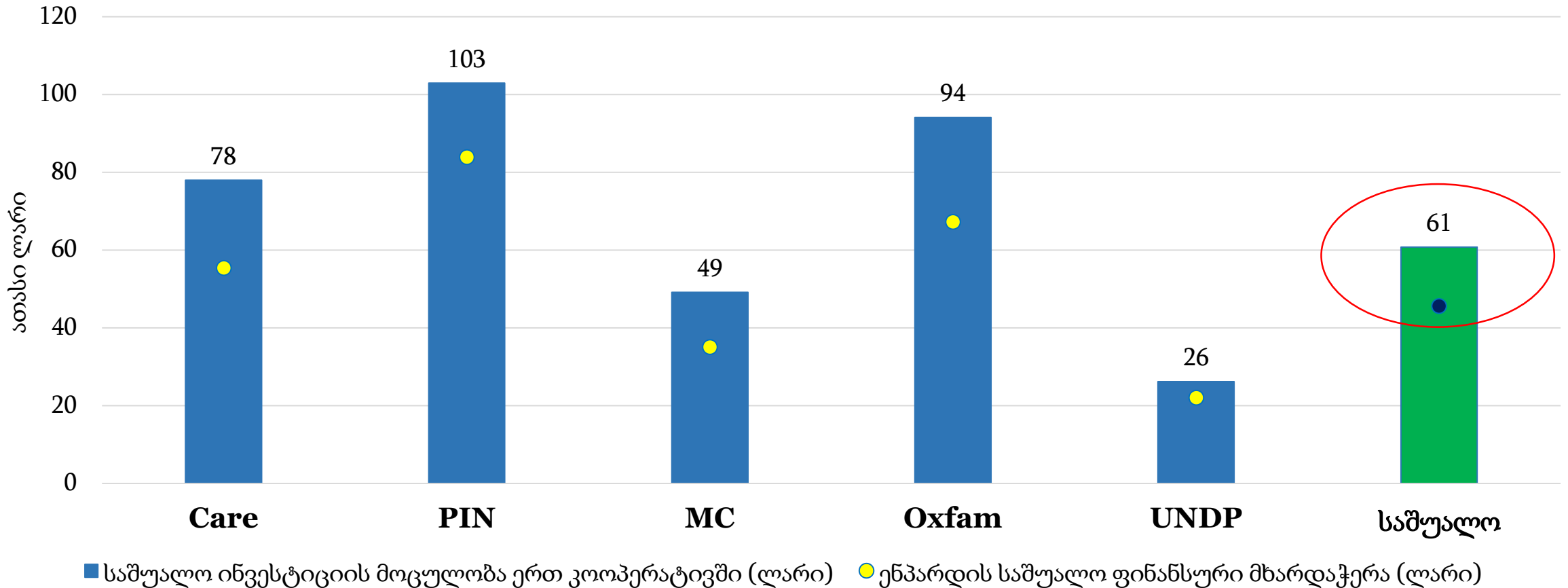
- ENPARD-ის ფარგლებში დაფინანსებულია **262** სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი (2017 წლის 1-ლი იანვრის მდგომარეობით);
- სულ, **11'955'753** ლარის ინვესტიცია განხორციელდა ENPARD-ის მიერ და **3'973'818** ლარის ინვესტიცია კოოპერატივების თანადაფინანსებით (სულ: **15'929'571** ლარი).

ENPARD საქართველო სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერა

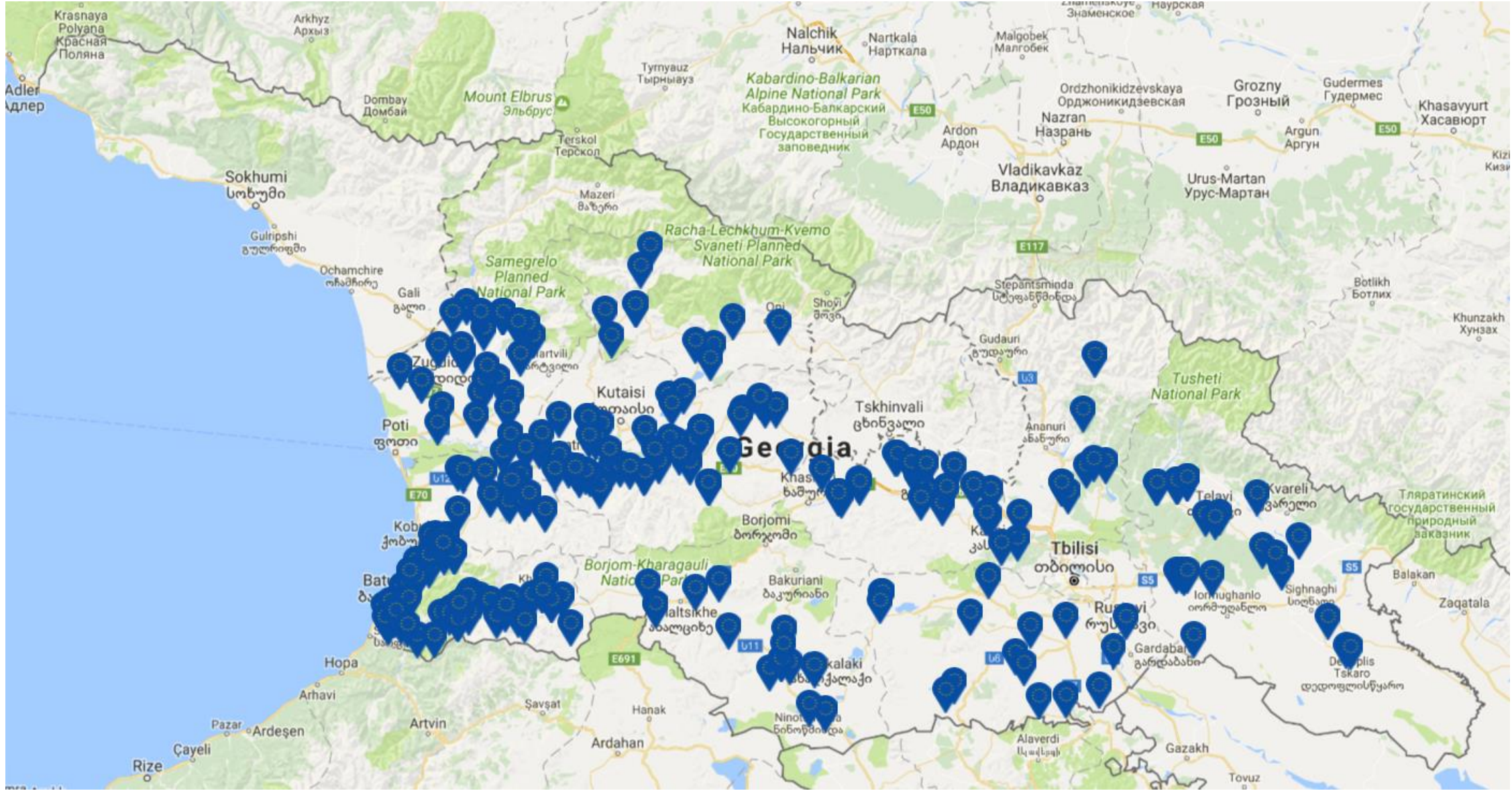
ENPARD-ის ფინანსური მხარდაჭერა საშუალოდ ერთ კოოპერატივზე სხვადასხვა კონსორციუმის მიხედვით

საქართველოში ENPAR-ის მხარდაჭერილი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ადგილმდებარეობა

მეთოდოლოგია

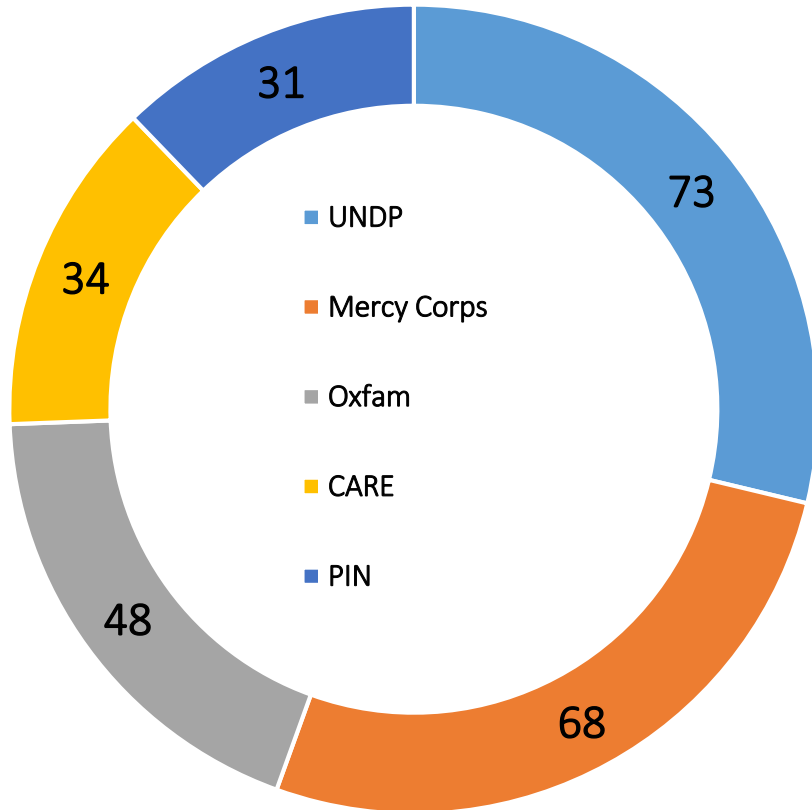
- კოოპერატივების ყოველწლიური გამოკითხვა
  - კითხვარი მომზადდა ENPARD-ის განმახორციელებელი 4 კონსორციუმის ჩართულობით (CARE-ს, Oxfam-ის, Mercy Corps-ის და PIN-ის ხელმძღვანელობით);
  - 2015 წლიდან ოთხივე კონსორციუმი იყენებს ერთსა და იმავე კითხვარს;
  - თითოეული კონსორციუმი თვითონ აგროვებს მონაცემებს და აწვდის ISET-ს (პარტნიორი ორგანიზაცია CARE-ს კონსორციუმში);
  - შემდეგ ISET-ი აერთიანებს მონაცემებს, წმენდს, ამოწმებს და გადააქვს STATA-ს ფორმატში;
  - ISET-ი აანალიზებს მონაცემებს და წარმოადგენს შედეგებს

კვლევის შეზღუდვები

- UNDP-ის მიერ დაფინანსებული კოოპერატივების გამოკითხვა გასული სამი წლის პერიოდისთვის (2014-2016) მოხდა რეტროსპექტიულად, 2017 წლის მარტ-აპრილში;
- მონაცემები თავად კოოპერატივების მიერ არის მოწოდებული (ხშირ შემთხვევაში, არ არის დამოწმებული ოფიციალური დოკუმენტებით).

კოოპერატივების წლიური გამოკითხვა ჩატარდა 254 კოოპერატივიში (საანგარიშო წელი: 2016)

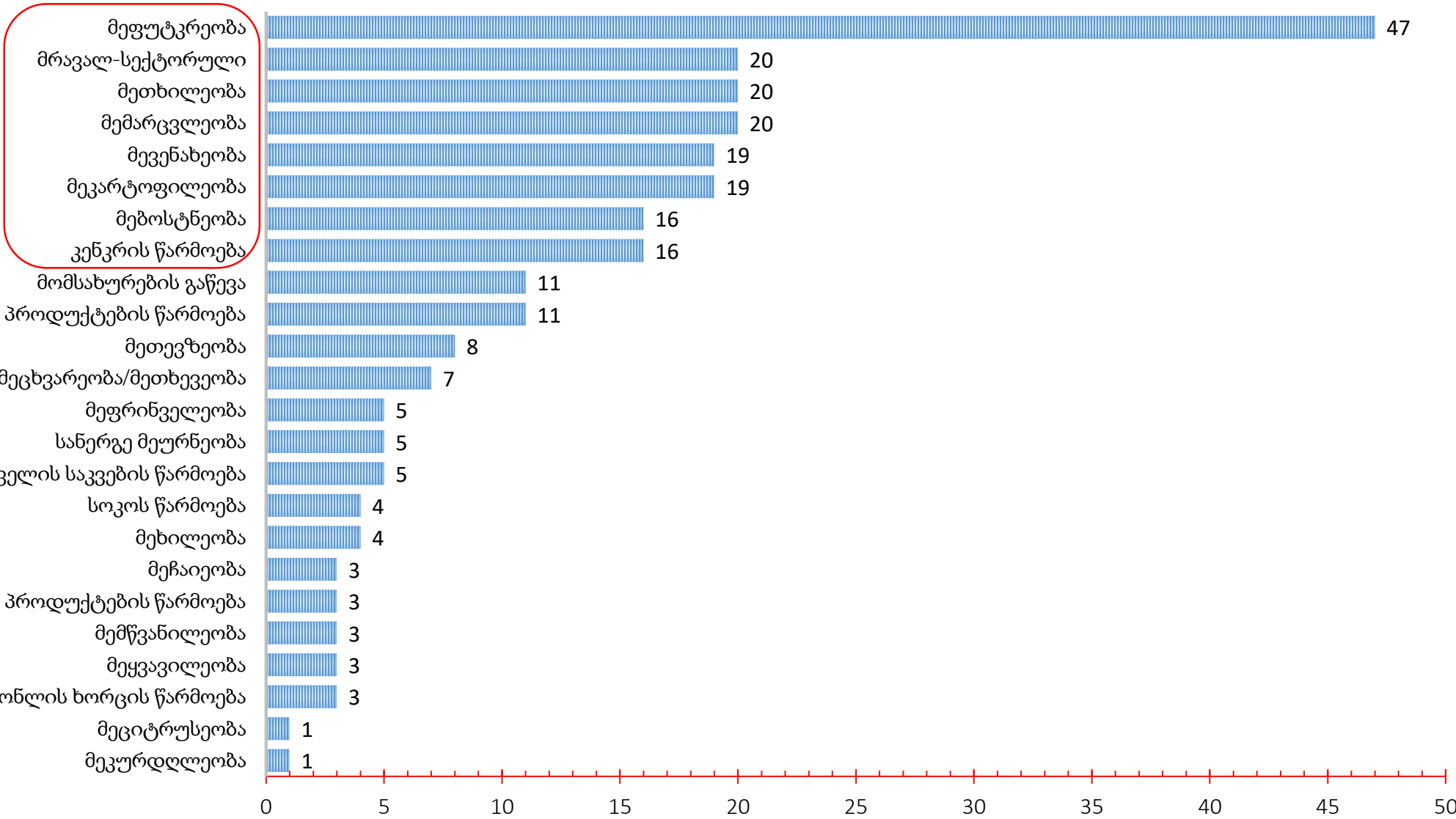

წელი	გამოკითხული კოოპერატივების რაოდენობა წლების მიხედვით
2016	254
2015	184
2014	125

კოოპერატივების საქმიანობის სფერო

ENPARD-ის მხარდაჭერილი კოოპერატივების მიერ წარმოებული ძირითადი პროდუქტები

წელი	2014		2015		2016	
	წარმოების მთლიანი მოცულობა (ტონა)	წარმოების საშუალო მოცულობა ერთ კოოპერატივზე (ტონა)	წარმოების მთლიანი მოცულობა (ტონა)	წარმოების საშუალო მოცულობა ერთ კოოპერატივზე (ტონა)	წარმოების მთლიანი მოცულობა (ტონა)	წარმოების საშუალო მოცულობა ერთ კოოპერატივზე (ტონა)
თაფლი	24 (1,25%)*	1,1	55 (2,75%)	1,8	72 (3,40%)	1,6
კარტოფილი	453 (0,21%)	91	1815 (0,97%)	130	4643 (1,86%)	186
ბოსტნეული	79 (0,05%)	8,7	167 (0,11%)	8,4	553 (0,39%)	16,3
თხილი (ნაჭუჭით)	256 (0,76%)	28,5	322 (0,91%)	32,2	681 (2,31%)	34,1
სიმინდი	683 (0,23%)	97,5	969 (0,52%)	64,6	1830 (0,75%)	63

*წილი საქართველოს მთლიან წარმოებაში. შედარებისთვის გამოყენებულია საქსტატის მონაცემები

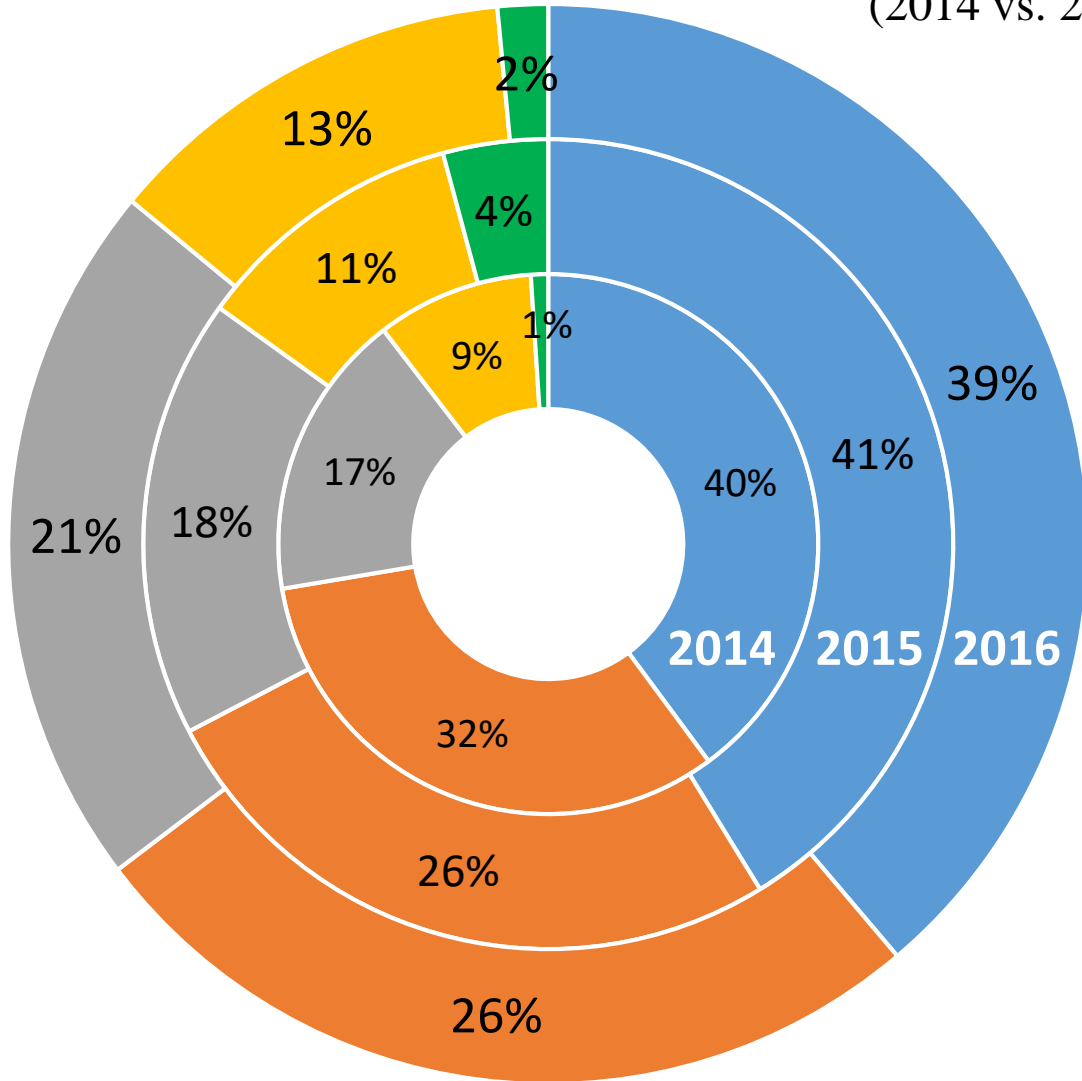

კოოპერაციის სარგებელი

(დანახული კოოპერატივის წევრების მიერ)

(2014 vs. 2015 vs. 2016)

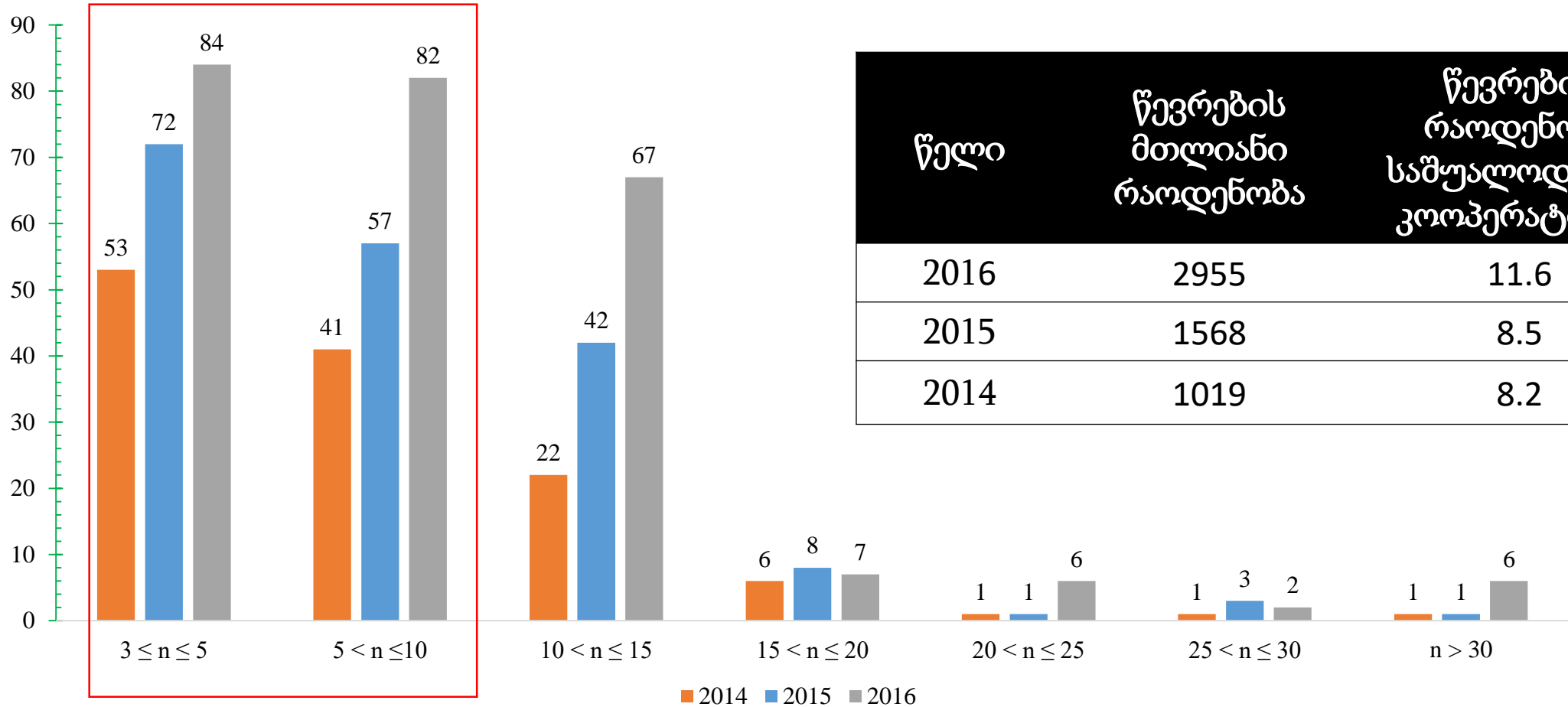
- სარგებელი ინვენტარის ერთობლივი შეძენა-გამოყენებიდან
- სარგებელი საწარმოო საშუალებების ერთობლივი შეძენიდან
- სარგებელი მოსავლის ერთობლივი შენახვა, გადამამუშავება, მარკეტინგიდან
- სარგებელი მიღებული ცოდნისა და კავშირების დამყარებიდან
- სხვა სარგებელი

წევრები

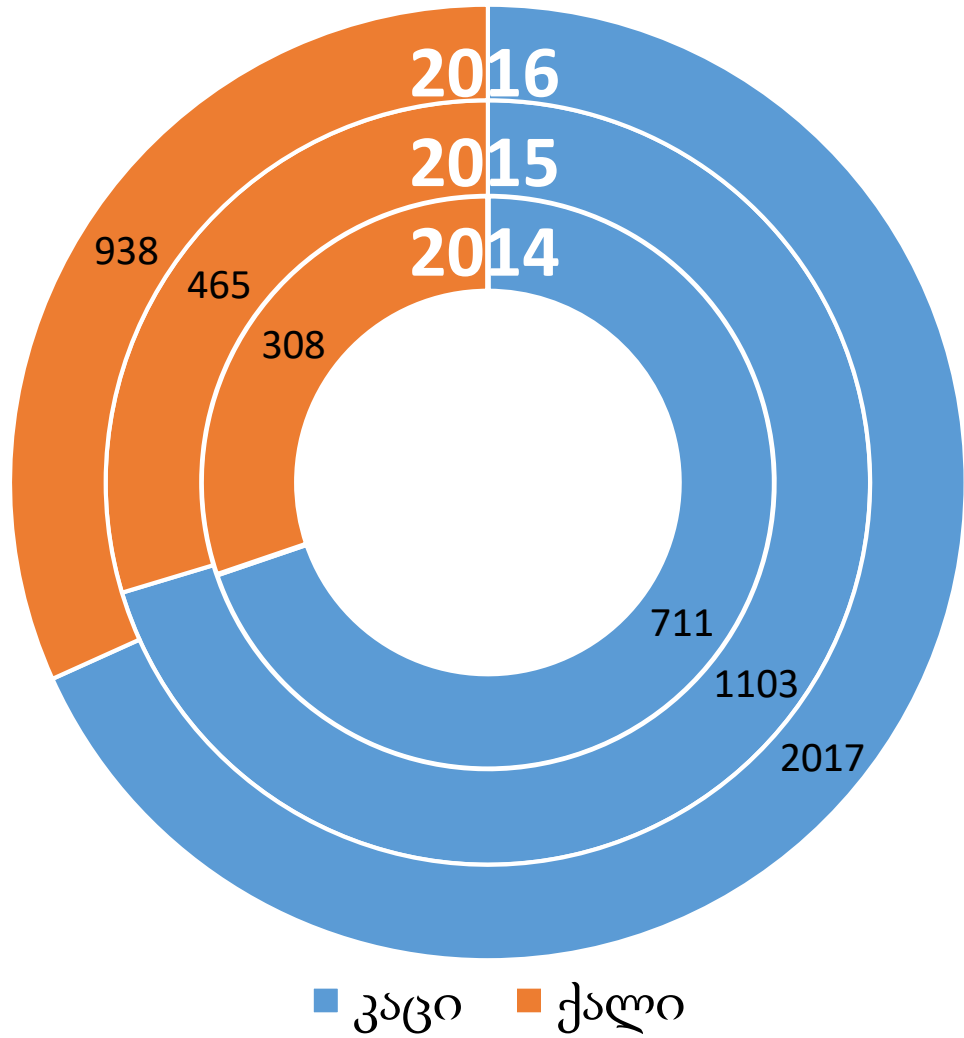
ყველაზე დიდ კოოპერატივში არის 516 წევრი და ყველაზე პატარაში - 3 წევრი

კოოპერატივებში წევრების მთლიანი რაოდენობა

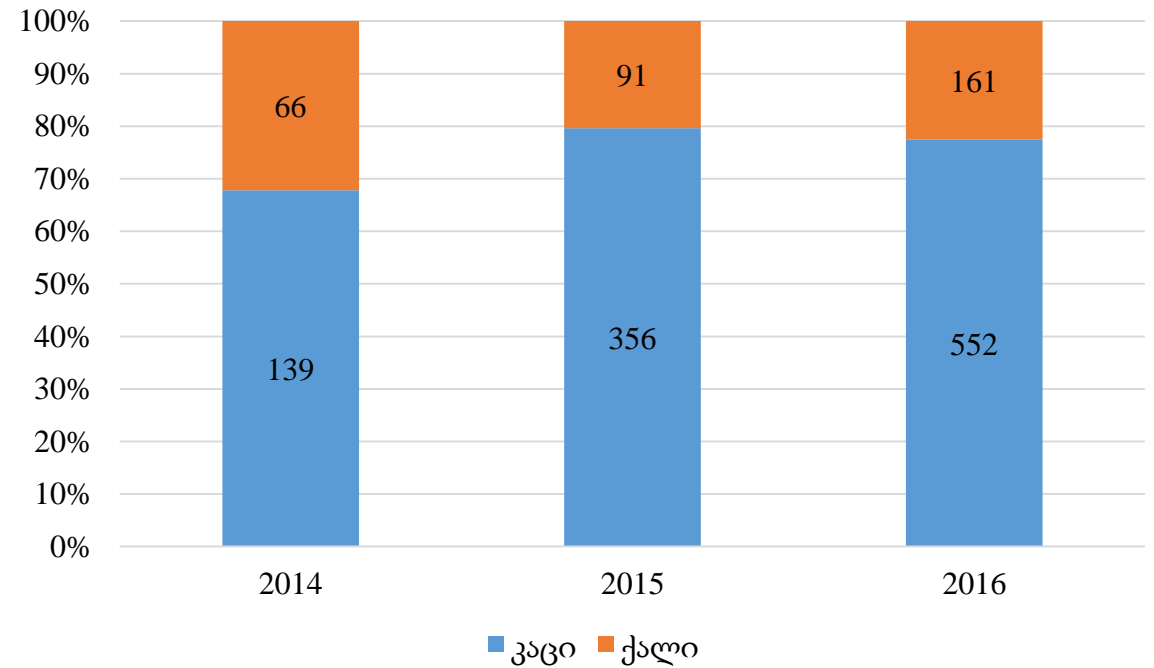

წევრებს შორის სქესობრივი გადანაწილება

გამგეობის წევრები

ქალთა ჩართულობა (შეჯამება)

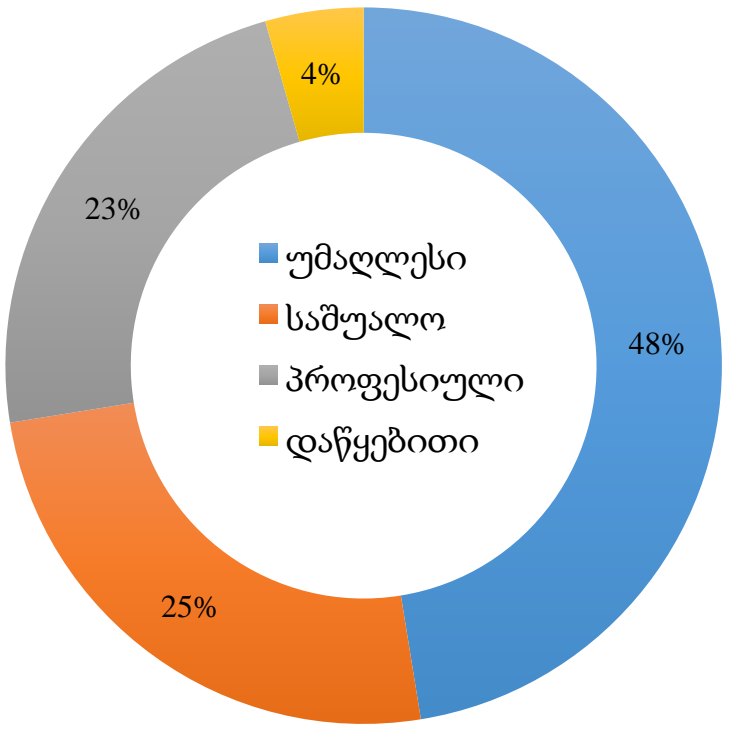
წელი	გამოკითხული კოოპერატივების რაოდენობა	წევრების მთლიანი რაოდენობა	ქალების წილი	ქალი წარმომადგენლების წილი გამგეობაში	კოოპერატივების რაოდენობა სულ მცირე ერთი წევრით მაინც	ქალების წილი სულ დასაქმებულთა შორის
2016	254	2955	32%	23%	196	51%
2015	184	1568	30%	20%	133	45%
2014	125	1019	30%	32%	89	44%

- სულ, ქალთა ჩართულობა კოოპერატივებში (როგორც წევრი ან დასაქმებული) 2014 და 2015 წლებში იყო 33-33%, ხოლო 2016 წელს - 37%.

არსებული წევრები

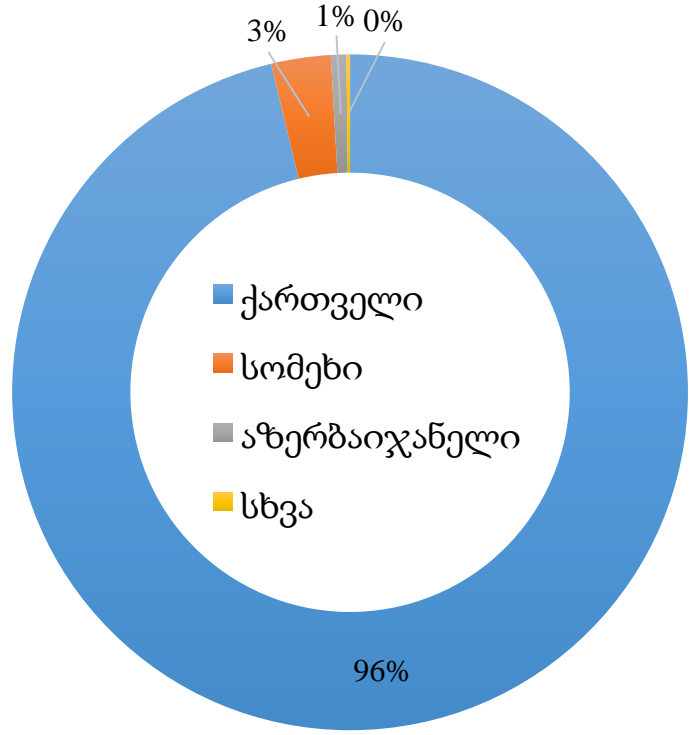
განათლება

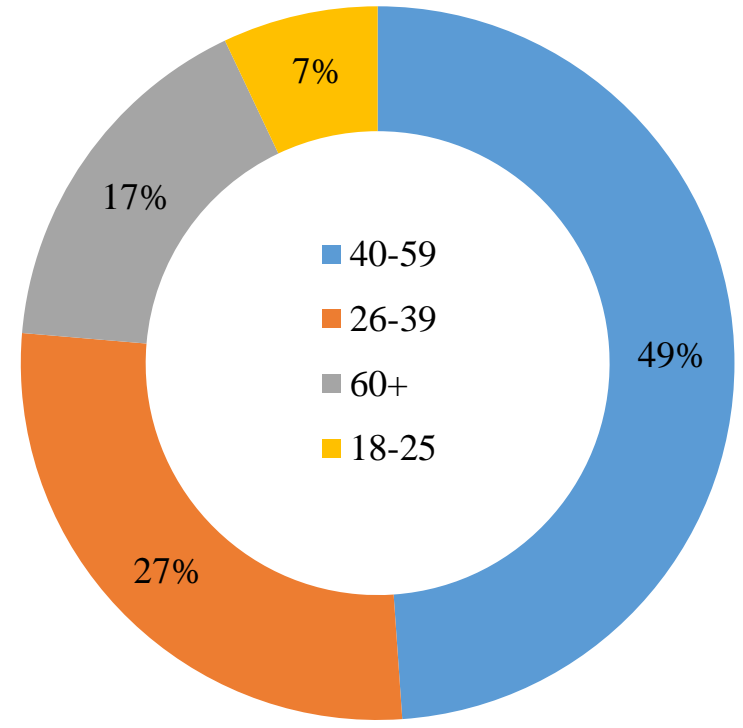
უმაღლესი განათლების მქონეთა %-ლი წილი		
2014	2015	2016
50%	52%	47%

ქართველების %-ლი წილი		
2014	2015	2016
96%	96%	96%

ეთნიკურობა

ასაკი

18-39 ასაკობრივ შუალედში არსებული წევრების %-ლი წილი		
2014	2015	2016
41%	37%	35%

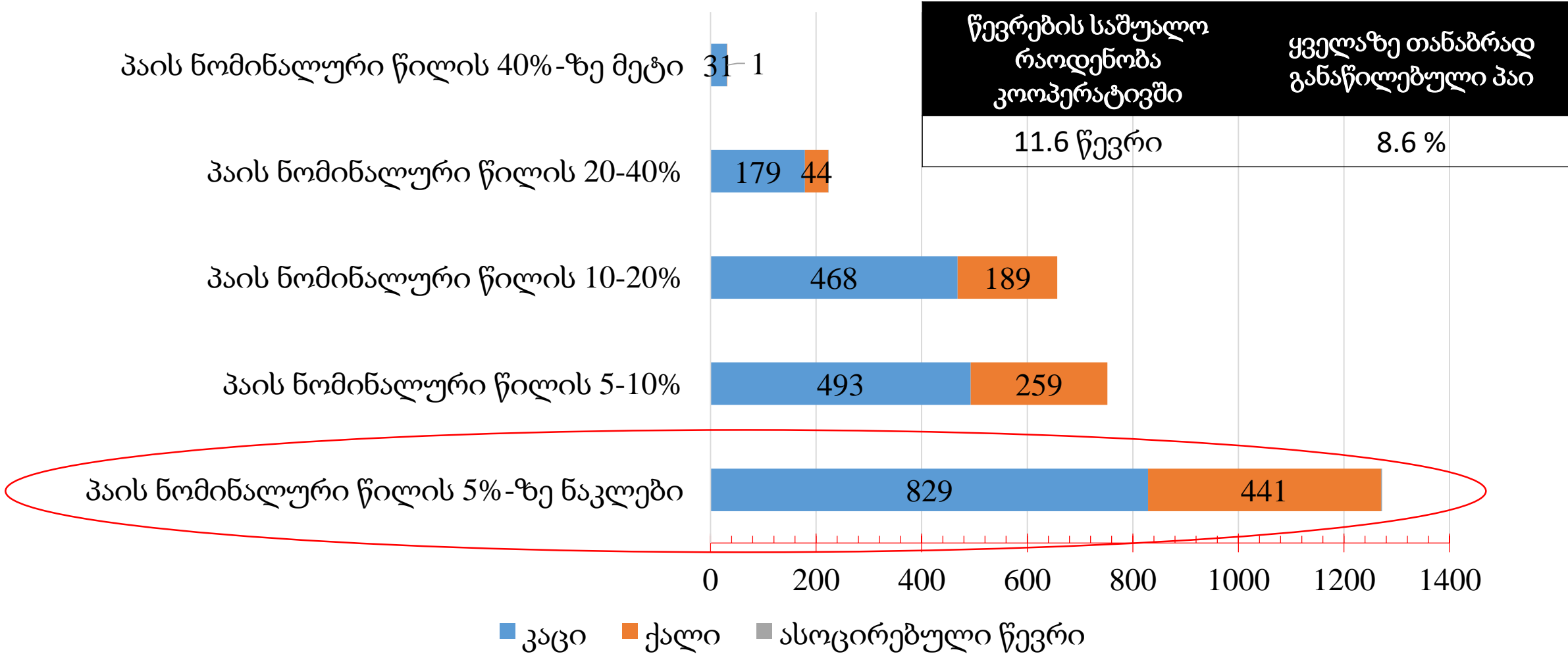

კოოპერატივის წევრები

- კოოპერატივის წევრების დაახლოებით 70%-სათვის შემოსავლის ძირითადი წყარო არის სოფლის მეურნეობა;
- კოოპერატივის წევრები ძირითადად არიან:
  - (1) ერთი მუნიციპალიტეტიდან;
  - (2) ერთი სოფლიდან;
  - (3) ერთი თემიდან (მაგრამ სხვადასხვა სოფლიდან);
  - თუმცა ისეთი კოოპერატივების რიცხვი, რომელთა წევრებიც სხვადასხვა მუნიციპალიტეტიდან არიან, იზრდება.
- გამოკითხული კოოპერატივების 80%-ზე მეტში წარმოდგენილია 10-ზე ნაკლები ოჯახი (თუმცა, ოჯახების რაოდენობა მზარდია 2014 წელთან შედარებით);
- წევრების 50%-ზე მეტი ფლობს პაის 5-დან 10%-მდე.

პაის პროცენტული გადანაწილება კოოპერატივის წევრებს შორის (2016 წლის მდგომარეობით)

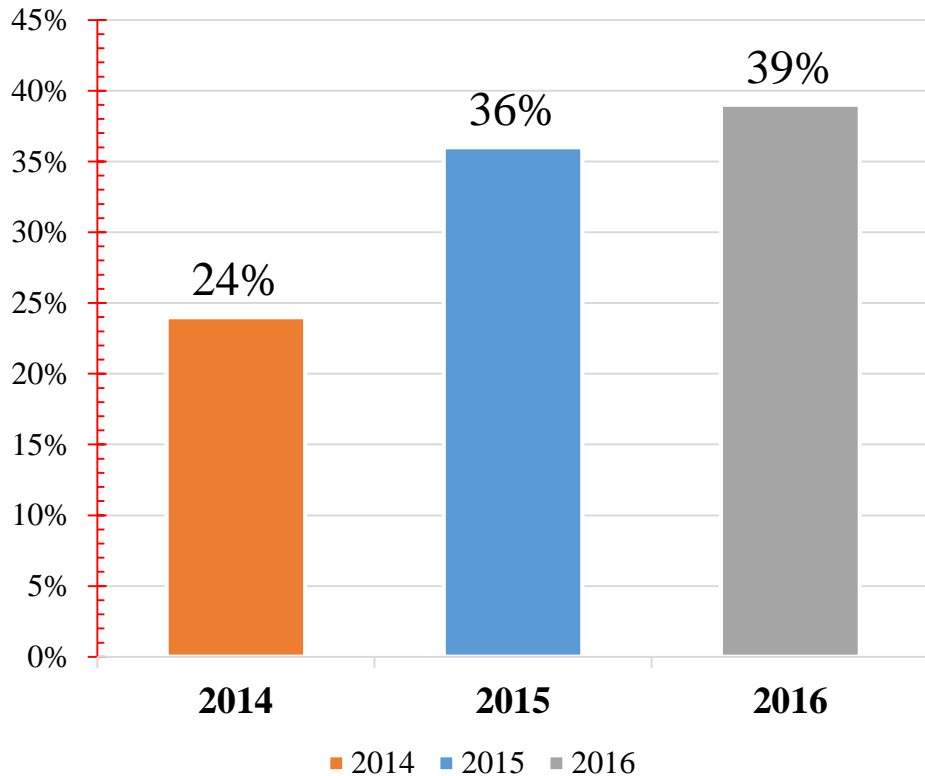

დაქირავებული მუშახელი (ანაზღაურებადი მუშახელი)

კოოპერატივები ანაზღაურებადი მუშახელით

(%-ლი წილი, სრულ განაკვეთზე ან
სეზონურად დასაქმებულები)

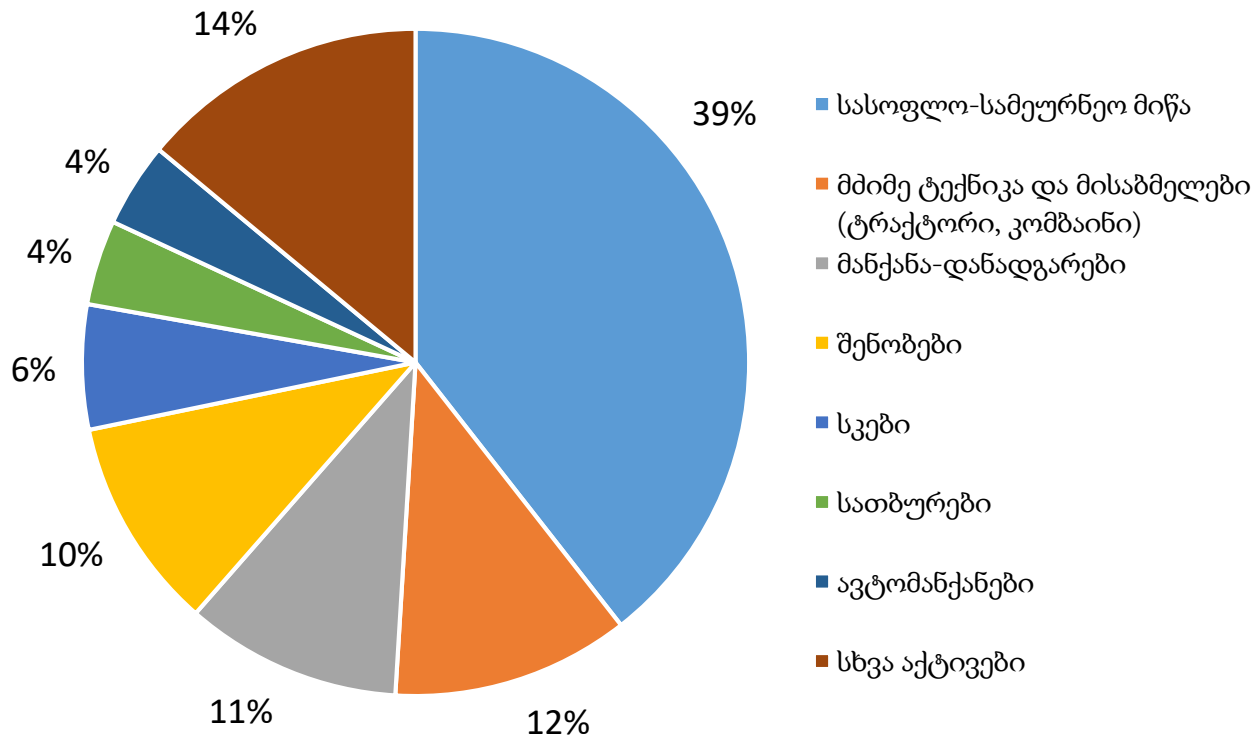

წელი	მუშახელის მთლიანი რაოდენობა	სეზონური მუშახელის წილი	თანამშრომლების საშუალო რაოდენობა ერთ კოოპერატივში	%-ლი ცვლილება	ქალების წილი
2016	1062	73%	10.8	52%	51%
2015	474	83%	7.1	-1.4%	45%
2014	215	50%	7.2	---	44%

კოოპერატივების მიერ გამოყენებული გრძელვადიანი აქტივები

ძირითადი გრძელვადიანი აქტივების კატეგორიები
რომლებსაც კოოპერატივები იყენებენ

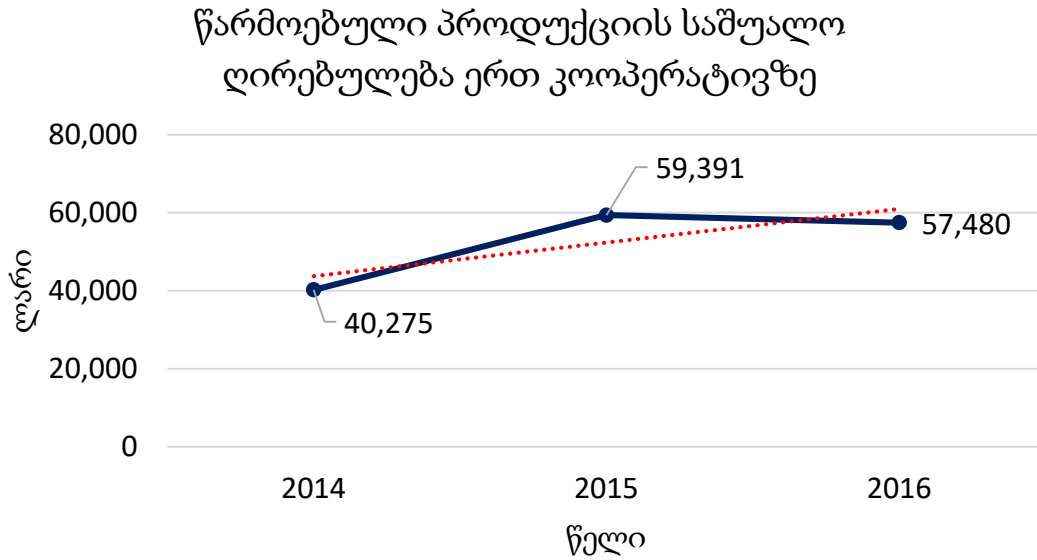
წელი	საშუალო (ლარი)	მედიანა (ლარი)	მთლიანი ღირებულება (ლარი)
2016	162 ათასი	119 ათასი	40,4 მილიონი
2015	101 ათასი	76 ათასი	12,5 მილიონი
2014	54 ათასი	28 ათასი	3,3 მილიონი

- კოოპერატივში აქტივები ძირითადად შეტანილია წევრების მხიდან ან შეძენილია ENPARD-ის მიერ.

წარმოებული პროდუქციის ღირებულება

(2014 vs. 2015 vs. 2016)

- 2014 წელთან შედარებით, 2016 წელს წარმოებული პროდუქციის ღირებულება ერთ კოოპერატივზე საშუალოდ გაიზარდა 43%-ით;
- თუმცა, 2015 წელი იყო უკეთესი ვიდრე 2016 - ამ პერიოდში წარმოებული პროდუქციის ღირებულება ერთ კოოპერატივზე საშუალოდ შემცირდა 3%-ით;
  - არახელსაყრელი ამინდი იყო ის ერთ-ერთი ძირითადი ფაქტორი, რამაც ეს განაპირობა.

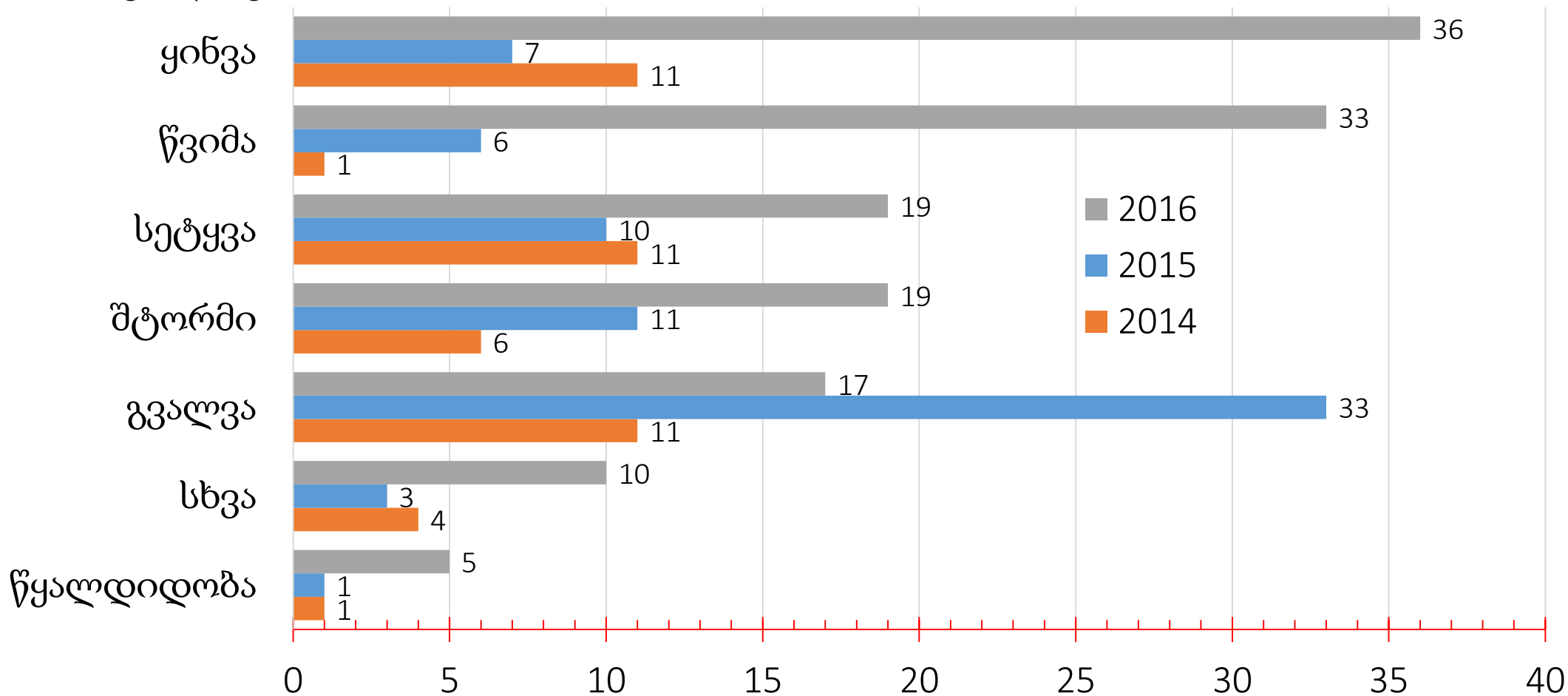
წელი	კოოპერატივების რაოდენობა რომლებმაც წარმოადგინეს პროდუქციის ღირებულება	საშუალო (ლარი)	მედიანა (ლარი)	მთლიანი ღირებულება (ლარი)
2016	223	57,480	23,600	12.8 მლნ.
2015	143	59,391	20,400	8.5 მლნ.
2014	88	40,275	18,000	3.5 მლნ.

არახელსაყრელი კლიმატური პირობები

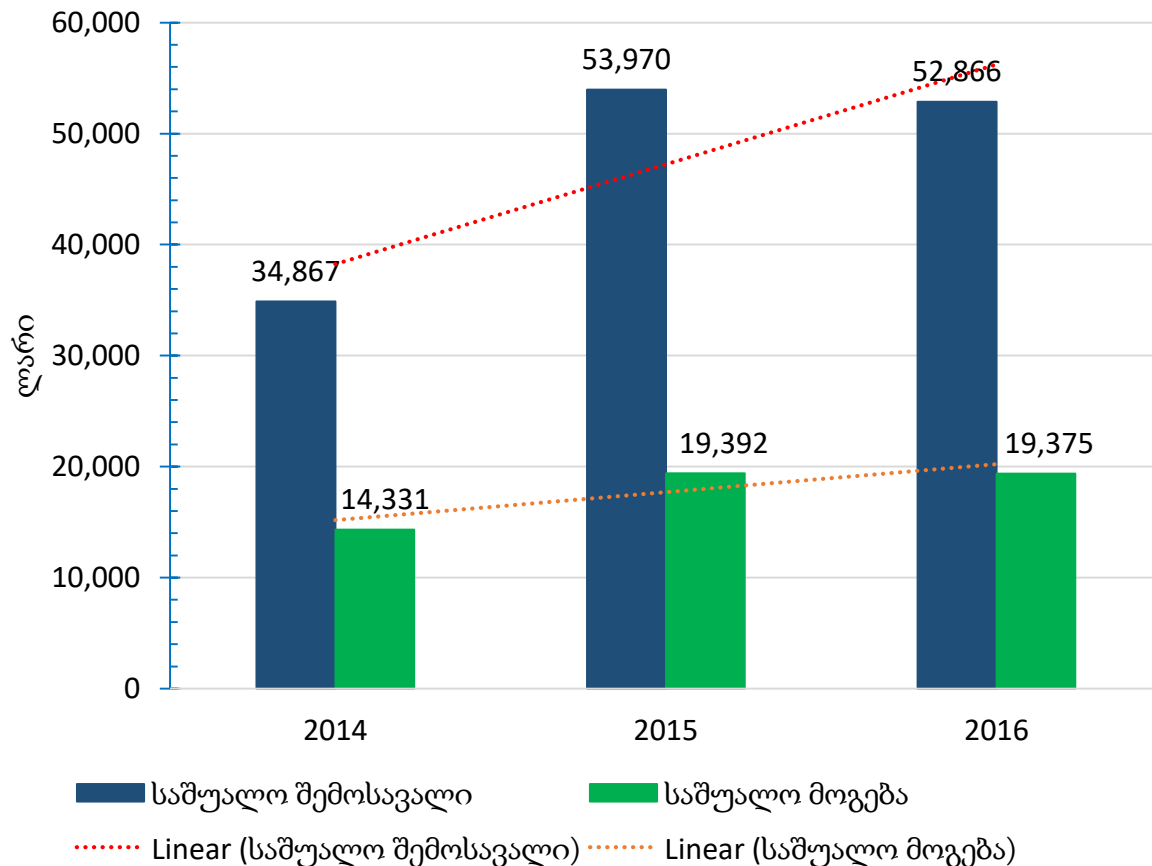
254 კოოპერატივიდან 113-მა (44%) განაცხადა რომ არახელსაყრელმა კლიმატურმა პირობებმა გავლენა იქონია კოოპერატივის 2016 წლის მოსავალზე.

კოოპერატივების განვითარება

შემოსავალი და მოგება ერთ კოოპერატივზე
(მონაცემები მოიცავს იმ 147 კოოპერატივს რომლებიც
2014 და 2015 წლებში შეირჩნენ)

➤ 100-ზე მეტი კოოპერატივი პროექტში ჩაერთო 2016 წელს (ჯერ მათი განვითარების ტენდენციას ვერ ვხედავთ).

კოოპერატივებისთვის რომლებიც 2014 და 2015 წლებში ჩაერთნენ პროექტში:

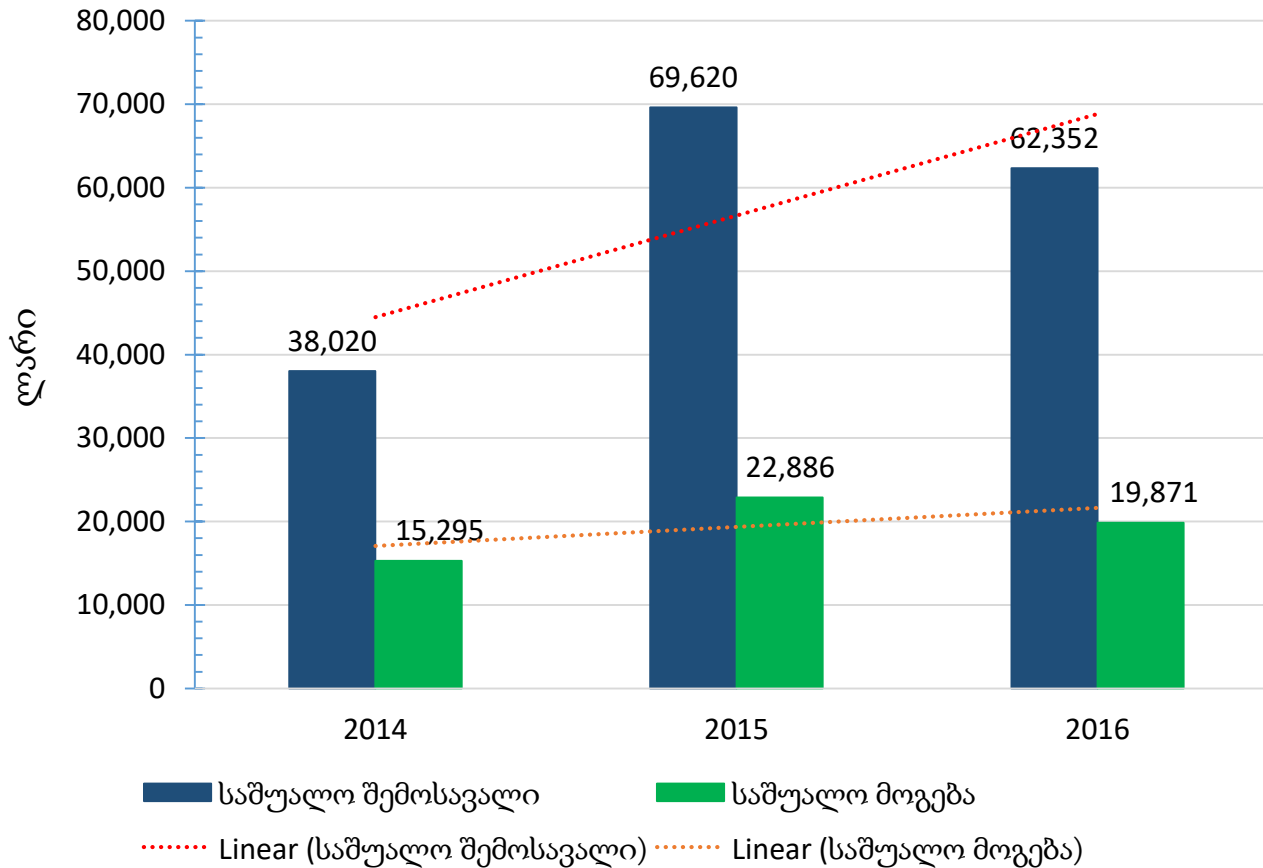
- 2016 წელს საბაზისო (2014) წელთან შედარებით, კოოპერატივების:
  - შემოსავალი საშუალოდ გაიზარდა 52%-ით;
  - მოგება საშუალოდ გაიზარდა 35%-ით.

☐ კოოპერატივების უმეტესობამ (76%) განაცხადა რომ მიღებული მოგების რეინვესტირება მოახდინა კოოპერატივის საქმიანობაში.

კოოპერატივების 2-წლიანი განვითარება

შემოსავალი და მოგება ერთ კოოპერატივზე
(91 კოოპერატივის მონაცემებზე დაყრდნობით, რომლებიც
შეირჩნენ 2014 წელს)

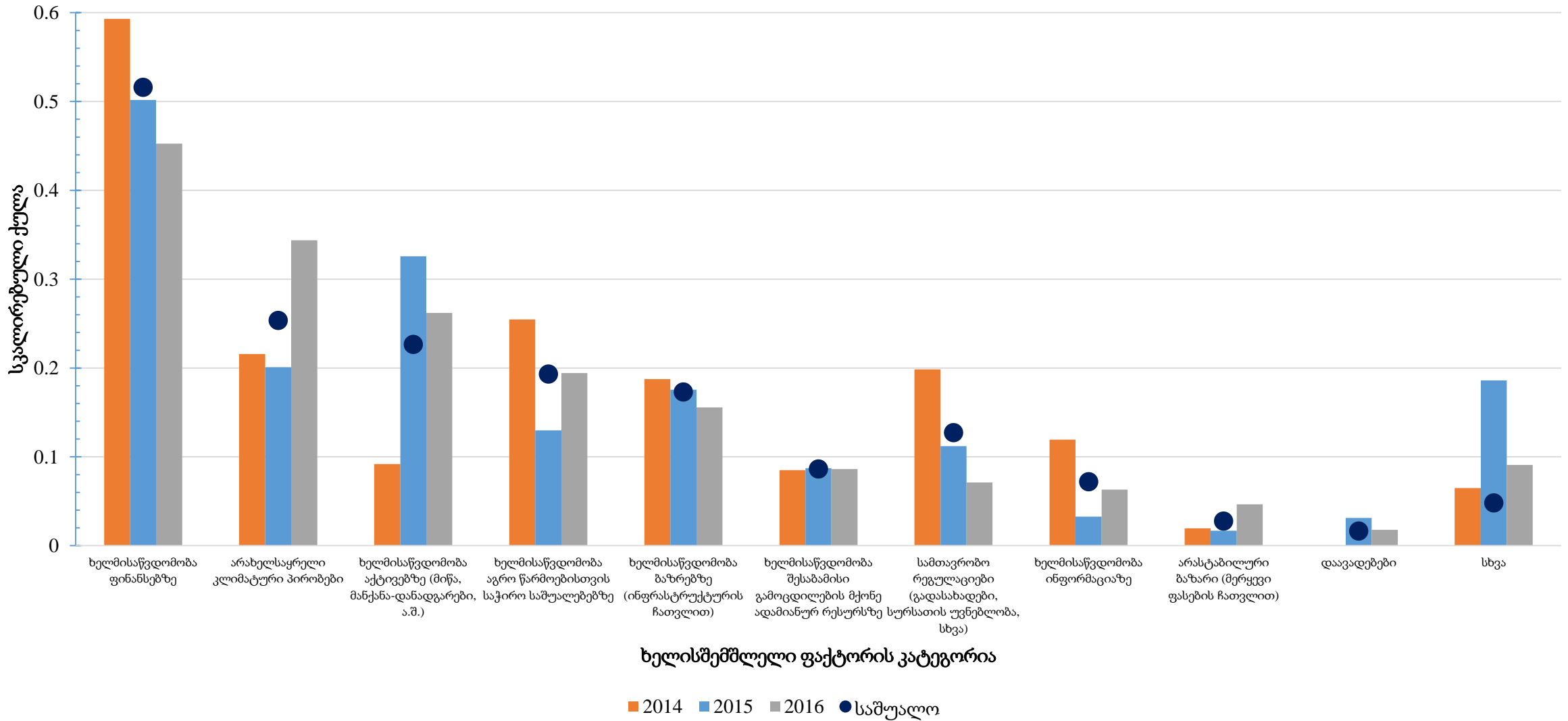
კოოპერატივები რომელთა საბაზისო
წელი არის 2014 (პირველ ეტაპზე
დაფინანსებული კოოპერატივები):

- 2016 წელს საბაზისო (2014) წელთან შედარებით, კოოპერატივების:
  - შემოსავალი საშუალოდ გაიზარდა 64%-ით;
  - მოგება საშუალოდ გაიზარდა 30%-ით.
- თუმცა, 2015 წელი იყო უკეთესი ვიდრე 2016, შემოსავლის და მოგების საშუალოდ ერთ კოოპერატივზე გაანგარიშებით (როგორც ამას გრაფიკზეც ვხედავთ).

კოოპერატივის წარმატების ხელისშემშლელი ფაქტორები

(2014 vs. 2015 vs. 2016)

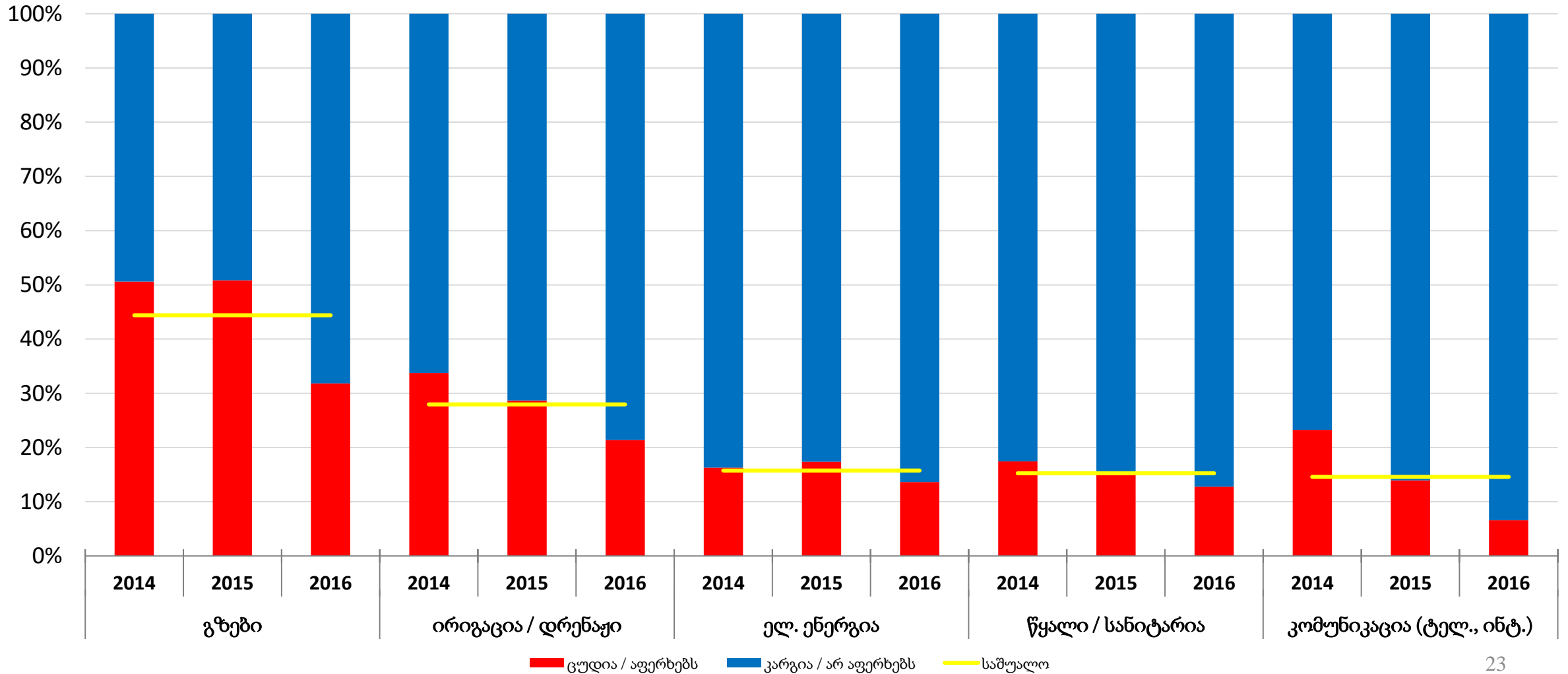

ინფრასტრუქტურა

(რომელიც გავლენას ახდენს კოოპერატივის საქმიანობაზე)

(2014 vs. 2015 vs. 2016)

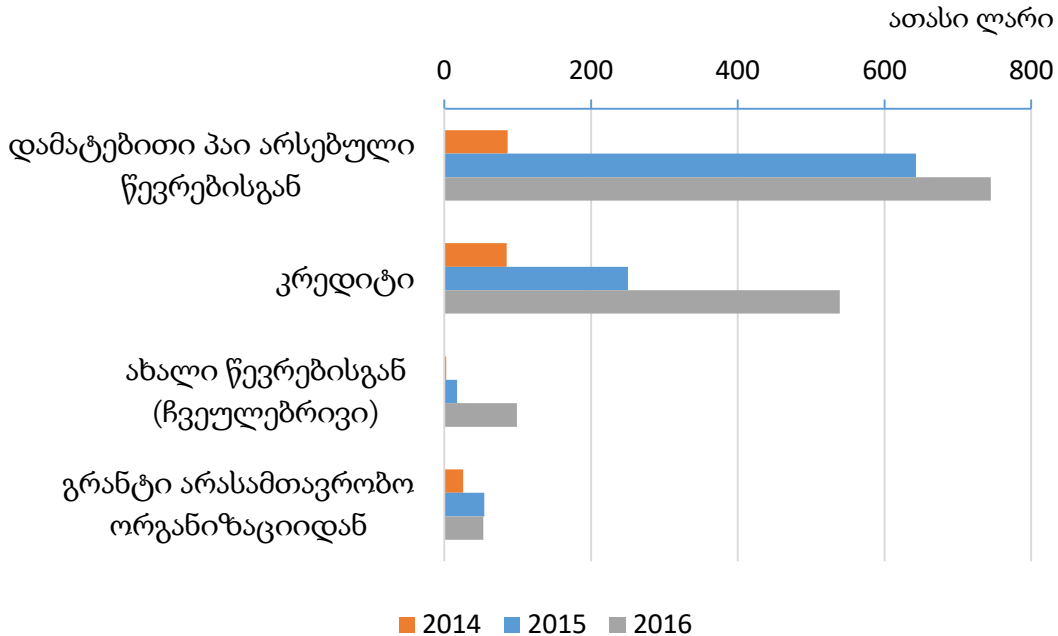

დამატებითი სახსრების მოძიება

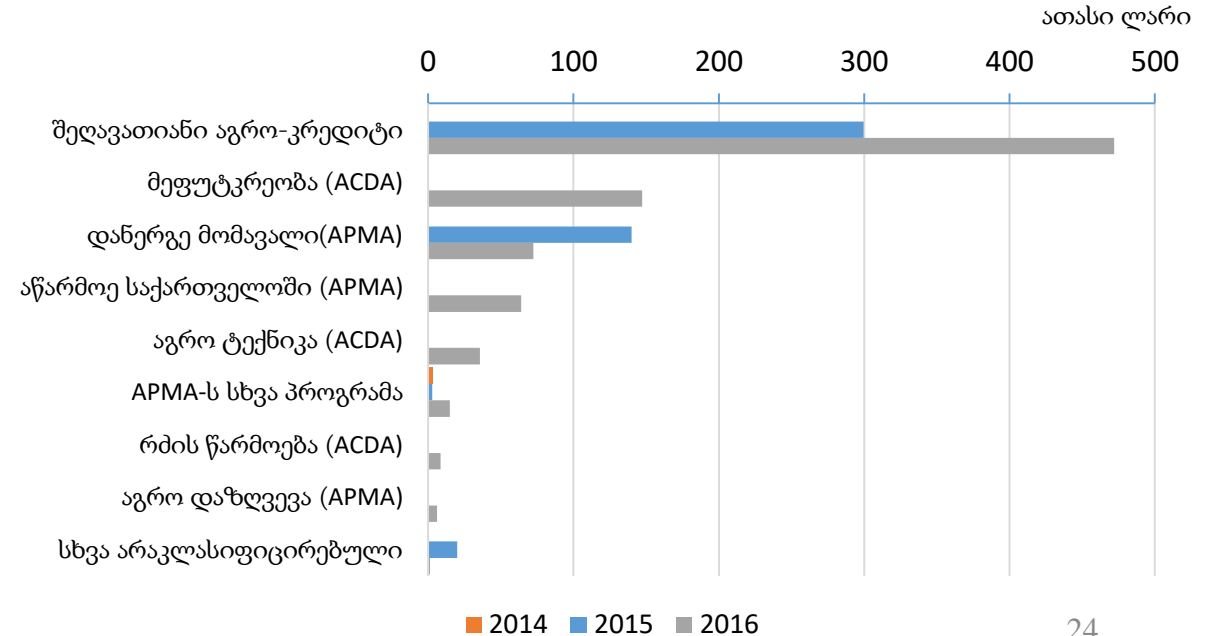
არასამთავრობო წყაროებიდან

- გარდა ENPARD-ის გრანტისა, კოოპერატივების 22%-მა მიიღო დამატებითი ფინანსური მხარდაჭერა სხვადასხვა არასამთავრობო წყაროებიდან (2016 წელს);
- სულ, დამატებითმა დაფინანსებამ შეადგინა **1'435'838 ლარი**

სამთავრობო წყაროებიდან

- გარდა ENPARD-ის გრანტისა, კოოპერატივების 13%-მა მიიღო დამატებითი ფინანსური მხარდაჭერა სხვადასხვა სამთავრობო წყაროებიდან (2016 წელს);
- სულ, დამატებითმა დაფინანსებამ შეადგინა **822'149 ლარი**

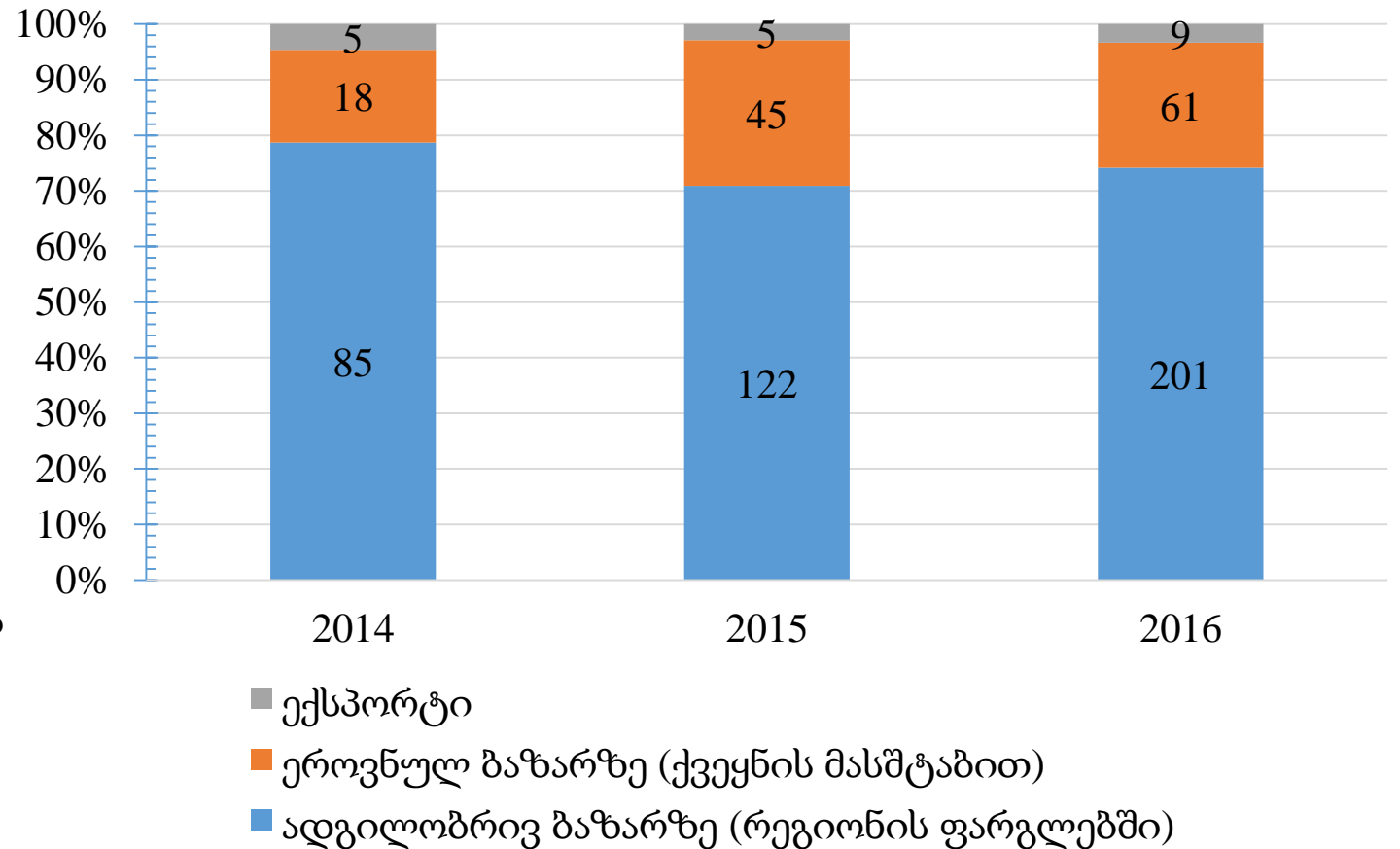

ბაზრები და მარკეტინგი

- კოოპერატივების უმრავლესობა ყიდის თავიანთ პროდუქციას ადგილობრივ ბაზარზე (საკუთარი რეგიონის მასშტაბით);
- კოოპერატივების 31% თავის პროდუქციას ყიდის თავიანთი რეგიონის გარეთ (ეროვნულ ბაზარზე);
- 2016 წელს, 9 კოოპერატივის პროდუქცია გავიდა ექსპორტზე (ძირითადად შუამავლის მეშვეობით);
- სამი ძირითადი მარკეტინგული არხი, რაც გამოიყენება კოოპერატივების მიერ, არის:
  - ბითუმად მოვაჭრეზე მიყიდვა
  - ადგილობრივ მომხმარებლებზე პირდაპირი მიყიდვა
  - ქალაქის [სუპერ]მარკეტებზე მიყიდვა

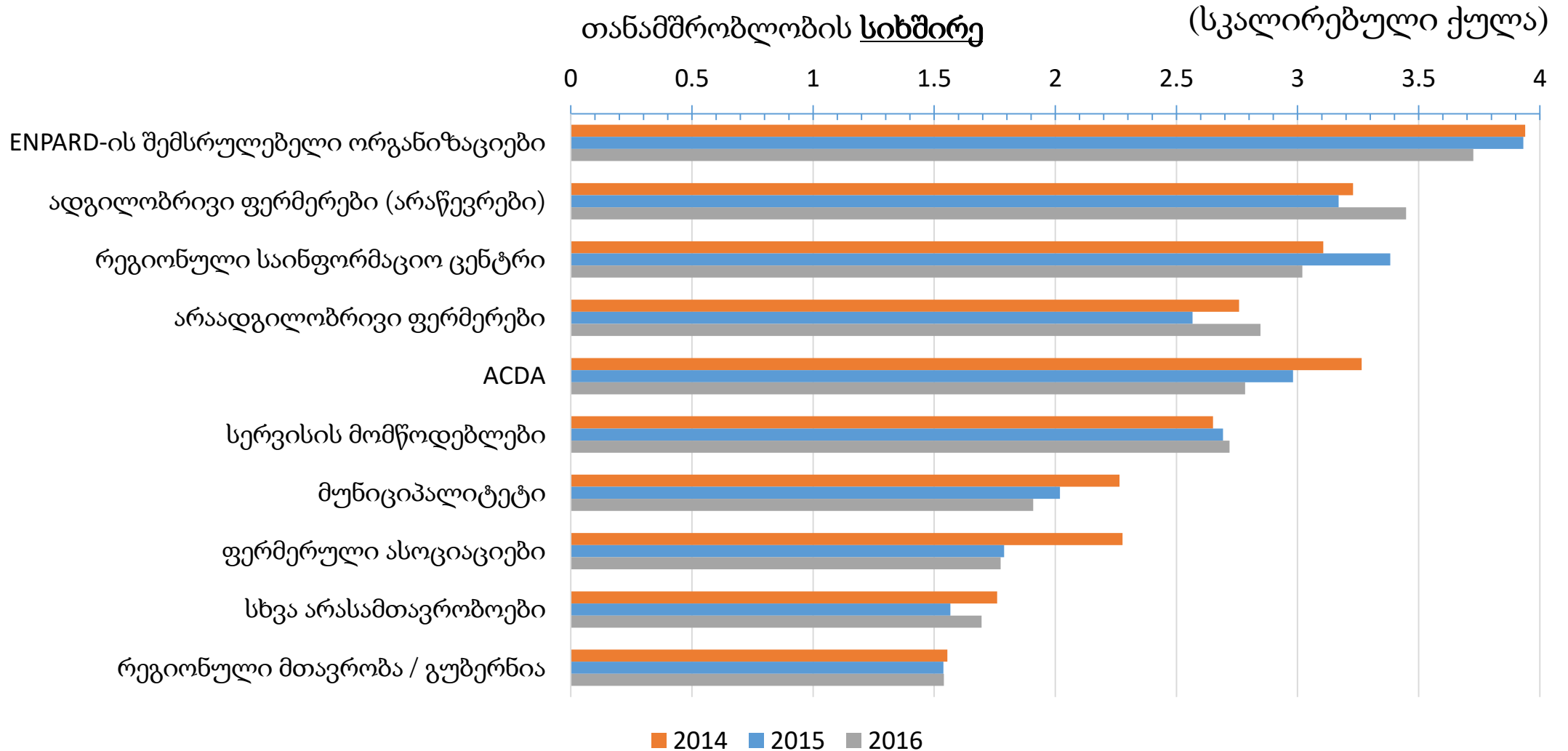
გეოგრაფიული არეალი სადაც კოოპერატივების პროდუქცია გაიყიდა 2016 წელს

ურთიერთობა ადგილობრივ აგრო- საშუალებების/მომსახურების მომწოდებლებთან (I)

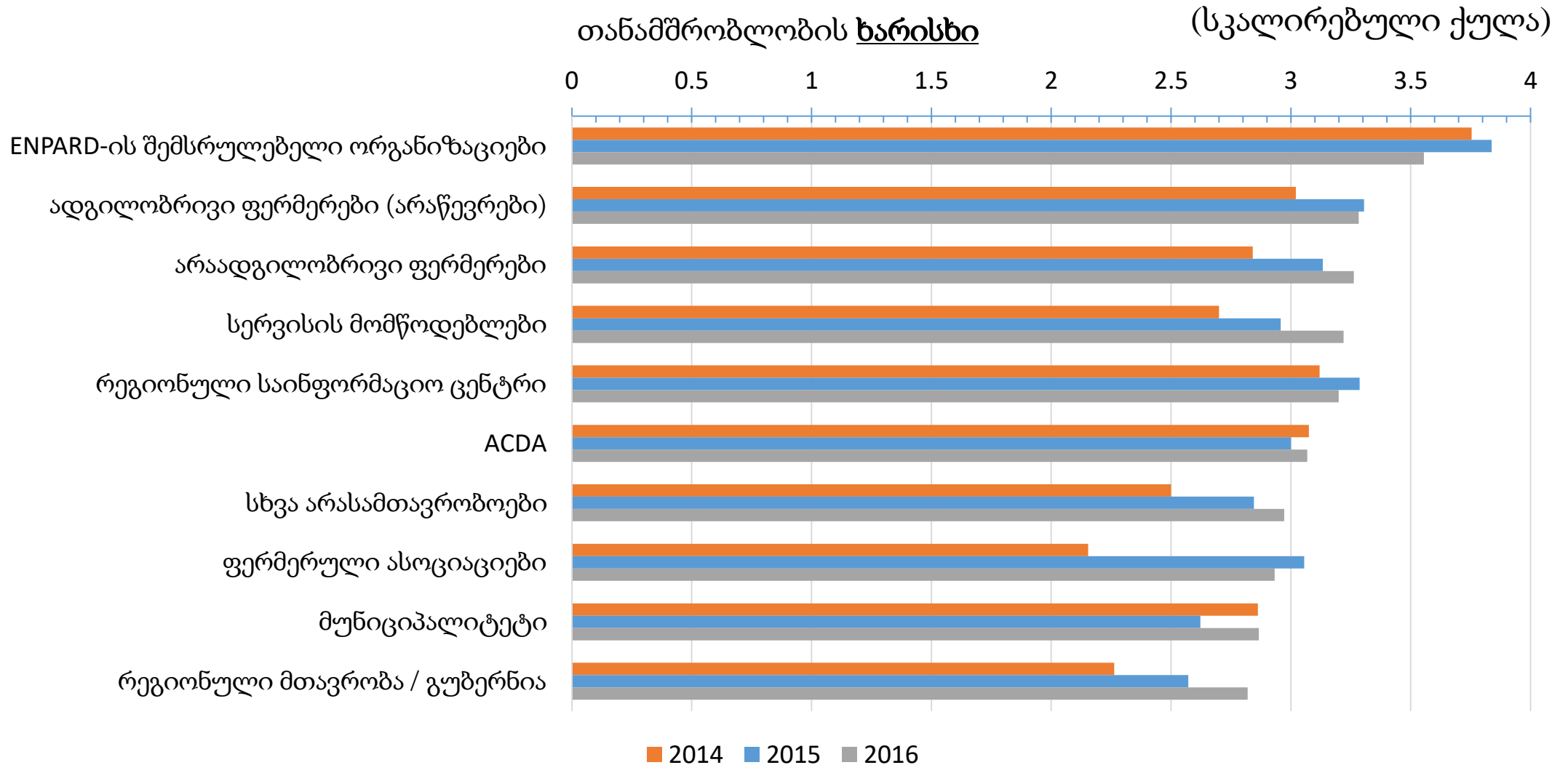
(2014 vs. 2015 vs. 2016)

ურთიერთობა ადგილობრივ აგრო- საშუალებების/მომსახურების მომწოდებლებთან (II)

(2014 vs. 2015 vs. 2016)

მომდევნო კვლევა

- კოოპერატივების წლიური გამოკითხვა, რომელიც შეეხება 2017 წელს, ჩატარდება 2017 წლის ოქტომბერში;
- კოოპერატივების წლიური კვლევის შედეგებისა და ანგარიშის საბოლოო პრეზენტაცია გაიმართება 2017 წლის ბოლოს.

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
ENPARD: სოფლისა და სოფლის მეურნეობის
განვითარების ხელშეწყობა

with funding from

Austrian
Development Cooperation

გმადლობთ!

ნინო კაკულია
(n.kakulia@iset.ge)
დავითი ჟორჯოლიანი
(d.zhorzholiani@iset.ge)
ირაკლი კოჭლამაზაშვილი
(i.kochlamazashvili@iset.ge)

ISET-ის კვლევითი ინსტიტუტი - აგრარული პოლიტიკის კვლევითი ცენტრი

ISET

International School of Economics at TSU
Policy Institute

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
ENPARD: სოფლისა და სოფლის მეურნეობის
განვითარების ხელშეწყობა

with funding from

Austrian
Development Cooperation

განსაკუთრებული მადლობა მონიტორინგის და შეფასების კოორდინატორებს:

რუსუდან ნადირაძეს (Mercy Corps),
ნათია კაციას (CARE),
მედეა იოსელიანს (Oxfam),
სოფო ფუტკარაძეს (PIN)
მერაბ სვანიძეს (UNDP)

ეს პრეზენტაცია მომზადდა ევროკავშირის, ავსტრიის განვითარების ფონდის, CARE International-ის, Mercy Corps-ის, Oxfam-ისა და PIN-ის ხელშეწყობით. პრეზენტაციის შინაარსი არის მხოლოდ ISET-ის კვლევითი ინსტიტუტის პასუხისმგებლობა და არავითარ შემთხვევაში არ გამოხატავს ევროკავშირის, ავსტრიის განვითარების ფონდის, CARE International-ის, Mercy Corps-ის, Oxfam-ის, PIN-ისა და UNDP-ის პოზიციას.

